

2020 – ANUL IORGA, ANUL SĂMĂNĂTORIȘTILOR (VII):

Aici sunt nebunii? Și'n țară Cumintii? - față cu cei bătrâni ...
față cu cei moderni ... - un popor nehotărît între două doctrine?

Anul Iorga
Anul sămănătoristilor

Nu se poate isola un popor nehotărît între două doctrine ... el nu poate să fie într'un moment partisan al totalitarismului și în celălalt să aplaude democrația ...

Aici sunt nebunii? Și'n țară Cumintii?

Cine mai știe că la ospiciul "Mărcuța" a fost internat Eminescu?

națiunea o totalitate de indivizi, cari subiectiv se numără a fi una numai arta națională are rațiune de a fi ...

Iar omul în lume se naște Cuminte-ori netot, Și scopul său ultim: să caște

Trudit, că vieții nu poate Să-i afle menirea și rostul ...

șagunism - tribunism - sămănătorism

prin cultură un organism social!

SĂMĂNĂTORUL
REVISTĂ LITERARĂ
SĂPTĂMINALĂ

DIRECTORI:
A. VLĂHUȚĂ și G. COȘBUC

Alături de țară, creșterea și înălțarea ei

În finalul conferinței «Ce a fost la «24 ianuar» și ce trebuie să fie azi», istoricul Nicolae Iorga prezintă câteva concluzii: «Și iarăși, pentru a se ajunge la succes, trebuie să fie cineva la unison cu ce e mai nobil în cugetarea politică a vremii sale. **Nu se poate isola un popor nehotărît între două doctrine.** El trebuie să aleagă o doctrină sau altă doctrină: **el nu poate să fie într'un moment partisan al totalitarismului și în celălalt să aplaude democrația**, oricum s'ar înțelege, pentru că este și un fel foarte cuminte în care democrația se poate înțelege, și el a folosit popoarelor. Oamenii de la 1856-1859, aceștia au avut înaintea lor mai multe curente de cugetare, și ei au avut bunul simț să se alipească de acel curent de cugetare care era și cel mai îndreptățit din punct de vedere logic, dar și cel mai înalt din punct de vedere moral și cel mai folositor pentru țările noastre. **Ei au avut apoi și altă înțelepciune:** aceia de a merge cu acest curent numai până la un anumit punct, de a nu urma până la capăt pe aceia cari aveau alt trecut, alte interese momentane și cari urmăreau alte scopuri. Niciunul dintre dâșii n'a urmat cu convingere politica rusească de atunci sau, afară de câteva persoane interesate, politica austriacă, totuși luând din ele toate anume principii care nu ne priviau pe noi. Ei au mers împreună cu liberalismul frances, pe care Napoleon al III-lea în momentul acela îl tolera și mai târziu a ajuns chiar să prefacă regimul în Imperiu liberal. Dar, mergând la Mazzini, ai noștri nu tindeau la o ideologie universală; prieteni cu republicanii, ei nu căutau să introducă la noi republica. **Au ales din toate curentele contemporane pe cel mai bun, l-au adaptat la necesitățile țării noastre**, s'au ținut de acestea până la sfârșitul vieții, dar numai

întru cât putea să îngăduie trecutul, prezentul și îndreptarea către viitor a poporului nostru. De aici vine o învățătură. Oricât împrejurările ar cere în momentul de față să nu se spună anumite lucruri, să nu se manifeste anumite opinii noi, **trebuie să arătăm**, - și este totdeauna un mijloc de a o arăta în orice fel de împrejurări -, **adesiunea noastră la anumite principii**, care, orice s'ar părea că stă astăzi în calea lor, vor birui. **Trebuie să se arăte că aceia ce e în sufletul poporului român, ori de a o spune, ori de nu, este un lucru neclintit.**»

Gruparea de scriitori reuniți în jurul revistei „Sămănătorul” și-a conturat treptat o ideologie, baza acesteia fiind gândirea social-politică eminesciană, fiind publicate multe documente, texte folclorice, poezii inedite din opera lui Mihail Eminescu.

În revista „Sămănătorul” (anul I, nr. 6, pag.95-96) au apărut gândurile poetului George Coșbuc, în rubrica „Voci din public”: **1.UNUL DIN HIGH-LIFE.** Iar omul în lume se naște/
Cuminte-ori netot,/ Și scopul său ultim: să caște./ Trudit, că vieții nu poate/ Să-i afle menirea și
rostul./ Cumintele cască; iar prostul/ Stă gură căscată la toate-/ Și-atâta e tot. **2.UN MĂGAR ÎN
FUNCȚIE.** Intrat-ar fi'n alta cetate/ Știutul Isus?/ Clădirăți pe nobilu-mi spate/ O lume! Și-alături
sofismul/ Hristosului vostru – vezi bine! -/ Puteam să-l asvîrl de pe mine:/ Dar vrui ca să nasc
creștinismul:/ Voi ce-aveți de spus? **3.UN BOU. CA TOȚI BOII.** Plec capul puternic, iar jugul/
Îmi geme de gît./ Dar, fără de mine nici plugul/ Nici carul! Din negur'adîncă/ Prin mine se'analtă
popoare/ Eu ar, gîfăind pe rozoare,/ Ovăzul, doar caii-l mănîncă,/ Nu boii. Și-atît. **4.UNUL DE LA
MĂRCUȚA. Aici sunt nebunii? Și'n țară/ Cuminții?** Frumos. S'aude gâlceava p'afară -/ Discută
bărbații politici, Și toți decadenții fac gură,/ Pe stradă dau ghionturi și'njură/ Gardiștii și tinerii
critici./ Ce lume pe dos! **G. Coșbuc**».

Tinerii știu că la ospiciul “Mărcuța” a fost internat Eminescu?

În lucrarea “Eminescu și vremea sa”, criticul literar **Ilarie Chendi** (1871, Dârlos, comitatul Târnava Mică – 1913, București) – unul dintre marii promotori ai curentului sămănătorist - îl prezintă pe marele poet național. Reproducem selectiv din cap. “*Eminescu, Material nou de studiu*” – medeșanul tribunist Ilarie Chendi dezvăluind – în stilul propriu - viziunea eminesciană despre artă și națiune: «În două poezioare inedite, Eminescu, traducând pe Goethe, face astfel apologia personalității: “Spun popoare, sclavii, regii,/ Că din câte-n lume-avem/ Numai *personalitatea/ Este binele suprem.*” - (...) poetul însuși pare a ne arăta calea pe care trebuie să înaintăm, voind a-l cunoaște, și fiindcă, indirect, ne dovedește cât de mult Eminescu prețuia personalitatea sa, rămasă până astăzi nelămurită pe deplin. (...) Din fericire însă – și pentru noi și pentru poet – ni s-au conservat dovezi abondente, cari tocmai caracterul național ni-l pun în cea mai desăvârșită lumină. Manuscrisele lui, păstrate cu atâta sfințenie de cătră domnul Maiorescu – și ca și noi, viitorii cercetători vor trebui să-i fie recunoscători pentru asta (...) **Poezia și artele, în genere, în mintea lui n-au fost concepute altfel decât în lumina naționalismului.** Și fiind Eminescu totdeauna cel mai bun interpret al său, pentru a învedera modul lui de a judeca în materie de artă, reproducem aici un articol al lui în care, după ce definește “națiunea” ca fiind “o totalitate de indivizi, cari subiectiv se numără a fi una”, continuă astfel: “**Însă pentru ca totalitatea de oameni să se numere pe ei înșiși că sunt una, trebuie ca o sumă oarecare de note caracteristice să fie comune: limba, religia, obiceiurile, etc.**”

Cu cât aceste note sunt mai risipite, mai puține sau mai șterse în conștiința singularilor indivizi, cu atât simțul apartenenței unuia de altul e mai slab; cu cât însă aceste note, în totalitatea lor, sunt mai vii în conștiința fiecăruia, cu atât simțământul subiectiv al națiunii, va să zică al solidarității naționale, e mai intensiv și mai înrădăcinat. Acuma, **artele** sunt oarecum aceste note grămădite într-un tablou, într-o singură presă, **sunt bucăți din viața subiectivă a poporului** și de aceea **arta națională**, caracteristică, **pe de o parte întărește conștiința națională, pe de alta și lărgeste orizontul ei ...**

Arta, grămădind într-un punct trăsături caracteristice, cari se aflau risipite aduce în locul unor simțiri vagi, de o corelațiune îndoielnică, tablouri întregi și unitare din viața poporului, astfel încât viața individului ce le concepe se cristalizează și ia trăsături singulare ce le avea asupra națiunii sale, într-o singură și mare intuiție organică.

Arta, având facultatea de a fi mai perceptibilă pentru că-i plăcută, pătrunde mai lesne în masa claselor și produce astfel o **conștiință publică, care pe nesimțite se preface într-o solidaritate etică ...** Vasăzică, *numai arta națională are rațiune de a fi, numai ea naște în inimile indivizilor întărirea și intensivitatea aceluși simțământ subiectiv care-i face ca toți să se numere membrii aceluiași corp*... Aplicând la sine teoriile aceste, Eminescu a căutat să întrupeze în poezia sa toate elementele cari ar putea alcătui o poezie artistic națională și a recurs la toate izvoarele din cari trebuie să pornească poezia oricărui popor. Din manuscrisele lui se poate vede cu câtă dragoste a citit și studiat vechea literatură românească. Afară de toți scriitorii mai vechi ca dânsul, de la Enache Văcărescu până la Alecsandri, îl interesa de aproape literatura poporană (...) Stihurile acestea Eminescu le cetea nu numai pentru limba lor, sau numai dintr-un sentiment de venerație pentru trecut, ci și dintr-o altă cauză, de ordin național, care i-a inspirat și poezia "**Epigonii**" și căreia, incidental, îi dă expresie în următoarele șire: "**Când mă aflu față cu cei bătrâni, cu literatura din deceniile trecute, pare că sunt într-o cameră încălzită.** Simți că acești oameni erau într-un contact nemijlocit cu un public oarecare, mic ori mare, dar, în sfârșit, era un public. **Față cu cei moderni**, pare că mă simt într-o cameră rece și într-o cameră rece va fi observat oricine că lipsește ceva ... **Ai sentimentul c-a murit cineva în casă ...**»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2020-anul-iorga-anul-samanatoristilor-vii-aici-sunt-nebunii-sin-tara-cumintii-fata-cu-cei-batrani-fata-cu-cei-moderni--un-popor-nehotarit-intre-doua-doctrine-150359.html>

În: **Tribuna**, 16 februarie 2020